

ומה שנאמר לאחר מכן "ועמקים יעטפו בר":

אלו האפילות [המאחרות להתעבר], שמתעברות בזמן שהעמקים יעטפו בר [יכוסו בתבואה], דהיינו בזמן שצמיחת התבואה ניכרת יפה בשדות, והיינו בחודש ניסן.

ועל כולן נאמר המשך הפסוק: "יתרועעו אף ישירו".

ודרשו: "יתרועעו" לשון רעים. ו"ישירו" כאילו כתיב יעשירו. כלומר שנעשו רעים יחדיו, ויעשירו אלו עם אלו.

שאלו ואלו נכנסים לדיר להתעשר יחד.

ולכן זמנן עד א' בתשרי. לפי שהמתעברות מאוחר, עד א' אייר, יולדות עד א' בתשרי.

אמר בן עזאי: הואיל ואלו אומרים כך, ואלו אומרים כך ואיני יודע להכריע ביניהם לכן, יהו האלוליים — שספק הוא אם הם מתעשרים עם בני השנה החולפת או השנה הבאה — מתעשרים בפני עצמן

הא כיצד?

נולדו לו חמשה כבשים בחודש אב וחמשה באלול. או חמשה באלול וחמשה בתשרי — אין מצטרפין להתעשר מספק.

אבל נולדו לו חמשה בתשרי וחמשה באב שלאחריו, הרי אלו מצטרפין. ואף שמפסיקים ביניהם כמה גרנות שתקנו חכמים בינתיים, כיון שעל כל פנים בני אותה שנה הם.

ומקשינו: וכי יתכן לומר שבן עזאי מכריע על [במחלוקת בין] דברי תלמידיו! ? שהרי

רבי מאיר ורבי לעזר ורבי שמעון תלמידיו הם, והיו אחרי בן עזאי, והיאך הוא מכריע במה שנחלקו תלמידיו אחרי זמנו?

אתא רבי ירמיה ורבי מיישא בשם רבי שמואל בר רבי יצחק, ותירץ: אין זו מחלוקת בין תלמידי בן עזאי, אלא שבן נחלקו עליה אבות העולם, הקודמים לבן עזאי, וכך הוא הכריע בה, מספק.

ומאן נינהו אבות העולם שנחלקו בזה?

תנא רבי יונה קומי [לפני] רבי ירמיה: רבי ישמעאל ורבי עקיבא.

ומסיקה הגמרא מזאת: זאת אומרת: בן עזאי חבר ותלמיד היה דרבי עקיבא.

דאין תימר [שאם תאמר] שרבי עקיבא רביה דבן עזאי היה, ולא חבירו, וכי אית בר נש [יש בן אנוש] דאמר לרביה [על רביה] "הואיל ואלו אמרו כך ואלו אמרו כך"?

והלוא אין תלמיד מכריע בדברי רבו.

רבי אבון בשם רבי שמואל בר רב יצחק שמע לה, למד את מה שאמרנו, שבן עזאי היה חבר ותלמיד לרבי עקיבא — מן הדא [מכאן]:

שנינו במסכת בבא בתרא, באחת המחלוקות בין בית שמאי ובית הלל, שיש אופן מסוים שבו "אלו ואלו מודים". ואילו רבי עקיבא סובר שגם באותו האופן נחלקו.

ובלשון הזה אמר לו בן עזאי לרבי עקיבא: על האופנים החלוקין אנו מצטערים על שנחלקו בהם, אלא שאתה באת לחלוק עלינו את השווין! ?